

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1887. Första Kammaren. N:o II.

Tisdagen den 1 mars, e. m.

Kammaren sammanträdde kl. 7 e. m.

Justerades ett protokollsutdrag för sammanträdet på förmiddagen.

Fortsattes behandlingen af bevillningsutskottets betänkande n:o 1, angående vissa delar af tullbevillningen.

1 punkten.

Grefve Strömfelt: Den ärade talare, som för 24 timmar sedan öppnade debatten från denna plats, började sitt anförande med att uppläsa åtskilliga, till honom ingifna, petitioner och mötesbeslut. Jag skulle hafva förbigått detta, om icke han dervid äfven hade uppläst ett telegram eller en skriftelse, hvilketdera vet jag icke, från den stad, hvilken jag har äran representera. Innehållet var en protest, som det hette, från »öfver 15,000 arbetare». Jag öfverlemnar åt den ärade talaren sjelf att bedöma, huruvida densamma fabriksstaden har mer än 15,000 arbetare. Emellertid måste jag, med anledning häraf, omnämna ett annat förhållande. Förliden höst var jag bestämd att frånträda mitt mandat i denna kammare. Norrköpings stora arbetareförening beslöt då, på allmän sammankomst, en adress till mig och utvalde vid samma tillfälle en deputation, som skulle till mig öfverlemnna adressen. Denna deputation hade jag äran emottaga i mitt hem, och den bestod utaf arbetareföreningens ordförande och trenne s. k. kroppsarbetare. Hvarje sak får för mig gälla hvad den kan, men jag anser mig, med anledning af den ärade talarens uppträdande och påståenden, böra uppläsa några få ord ur denna adress. Jag förbigår dervid det möjligen mer eller mindre för mig personligen smickrande, som deri kan finnas uttaladt.

»Till Ledamoten af Riksdagens Första Kammare, Högvälborne Herr Grefve Fr. Strömfelt.

Norrköpings Arbetareförening beder härmed vördsamt få hän-

Första Kammarrens Prot. 1887. N:o 11.

*Ifrågasatt
tull på oma-
len spanmål.
(Forts.)*

vända sig till Eder, Herr Grefve, för att åt vårt samhälle bevara en utmärkt och våra såväl som hela landets sanna intressen varmt hängifven representant i riksförsamlingens första kammare. — — — Så mycket mera ingripande skulle förlusten af Eder tillbakaträdande kännas nu, som vårt land befinner sig i en brytning emellan tvenne system i den ekonomiska lagstiftningen, af hvilken utgång ej minst vårt samhälles intressen komma att djupt beröras, och då Ni, Herr Grefve, under denna strid mellan tvenne system redan inlagt så stor förtjenst om den svenska industrien och så verksamt ingripit för att hägna det svenska arbetet, så vore det så mycket sorgligare, om Ni, innan denna strid blifvit utkämpad, lemnade Eder framstående plats i ledet bland de män, som söka att tillvarataga sitt lands fördel.»

Det är således tydligt, att min verksamhet och de åsichter, för hvilkas framgång jag i många år kämpat, hafva stöd äfven hos mängden af arbetare i den stad, jag här representerar. Jag skulle aldrig hafva antydtt detta eller uppläst något ur denna adress, om jag icke dertill blifvit direkt uppkallad af den ärade talaren.

Ju större betydelse en fråga har för ett helt folk och för dess lifsintressen, ju grundligare och samvetsgrannare, men äfven dess mera lidelsefritt bör den prövas med hänsyn till hennes *verkliga* innebörd, utan alla godtyckliga tillsatser. Att fäderneslandets rättmätiga fordran på dess representanter är sådan, derom är jag förvissad att vi alla kunna enas, äfven under striden. Hvad innehåller då denna fråga? Hvad innehåller detta betänkande, med alla sina tullsatser? Jo, frågan gäller ombyte af ekonomiskt system, ombyte af statsekonomisk hushållning, men intet derutöfver. Några tillsatser hafva visserligen blifvit gjorda. Man har både läst och hört talas så mycket om s. k. »svälttullar», men ingen inom den svenska Riksdagen, det vågar jag försäkra, skulle vilja åstadkomma några svälttullar. För min enskilda del har jag därför noga pröfvat den frågan. Om jag ser på brödprisen under olika förhållanden, så hafva de, nästan alltid, varit desamma. Det kommer sig af skäl, hvilka jag icke vet någonsin här hafva blifvit framhållna. Uti tillverkningen af bröd, jag talar nu om alla slag af bröd, ingå så många andra beståndsdelar, utom mjölet, såsom socker, mjölk, mandel m. m., och bagaren har så många andra omkostnader, t. ex. bagerilokal, förlagskapital, ved, arbetsfolk, försäljningslokaler, hästar och dylikt, att 1 eller 1½ öre mera på ett skålpund mjöl icke kan fördelas på sjelfva brödbullen. Jag styrkes i denna min åsigt deraf, att jag aldrig hört att brödet blifvit billigare då spanmålsprisen varit låga, lika litet som jag eller sannolikt någon annan af herrarne erfarit att köttet i slagtarbodarne stått i lägre pris, oaktadt, i synnerhet under de senare 2 åren, värdet på gödboskapen nedgått med 50 å 80 kronor för stycket. Jag styrkes vidare i denna min åsigt deraf, att vi hafva, *under frihandelsperioden*, haft rågen uppe till ett pris inemot 30 kronor för tunnan, och jag har ändå icke hört talas om att brödet *då* varit dyrare i försäljningsbodarne än det nu är. Jag styrkes ytterligare i detta mitt antagande deraf, att uti en, för några dagar sedan synlig, från generalkonsulatet i Lübeck till kommerskollegium ingifven berättelse bland annat omtalas, att de tyska städernas arbetare icke haft något att

invända emot en derstädes vida högre tull på spannmål än den, hvarom här är fråga, sedan de nu funnit att tullen icke inverkar på deras brödpris. Jag har slutligen talat vid en man, som i många år, både under och efter tullstriderna i Tyskland, varit derstädes bosatt och sålunda varit i tillfälle att bilda sig ett oförevilladt omdöme i denna fråga, och han har försäkrat mig, att arbetarne icke allenast äro belättna med tullen, utan att de hafva, inom alla grenar, fått genom systemförändring högre arbetsförtjenst och mera tillfälle till arbete. En annan tillsats i denna frågas innebörd har blifvit gjord, hvilken betecknar förslaget såsom en »härresande» och »orättfärdig» skatteform.

Mine herrar, I veten, lika väl som jag, att skatter äro nödvändiga, men det finnes ingen skatteform, som kännes hårdare och är svårare att uttaga än den »direkta», hvilken kommer på debetsedlarne; den andra känna de skattdragande icke utaf. Den skatt, hvarom här är fråga, är, så vidt jag kunnat finna, rättvis, så till vida, att den drabbar *alla* individer lika. Det förvånar mig derföre att höra sådana uttryck om denna skatteform och just från den sida, som ifrigast och vid flera tillfällen försvarat en annan skatt, äfven på *lifsmedel*, hvilken är den mest orättfärdiga jag känner, nemligen skatten på kaffe. Jag har en gång, här på detta rum, efter att i försäljningslokaler haiva tagit reda på försäljningspriset, gjort en utredning, hvaraf framgick, att den fattige betalar 24 procent af tullbeloppet, under det den rikaste betalar 5 $\frac{1}{2}$ procent beroende derpå att skatten är lika per skålpund, men priset på varan olika. Sedan dess har priset på denna artikel stigit, men förhållandet emellan skatteprocenterna kvarstår oförändradt.

I sju år har jag, från min plats i denna kammare, bekämpat ett ekonomiskt system, som beröfvar den svenske arbetaren hans arbete och lägger det tilika med liqviden i utländings hand. Det både förvånar och smärtar mig att de, hvilka strida för det *inhemska* arbetet och *detta* arbetes bevarande åt den *svenske* arbetaren, skola af våra motståndare vid alla tillfällen utmålas för arbetarne såsom deras fiender. En gång torde de dock komma under fund med, buru med den saken förhåller sig och på hvilkendera sidan de hade sina verkliga vänner. Jag har förutsagt, att det nu rådande systemet slutligen skulle föra vårt fosterland och dess näringar på den punkt, der vi nu befinna oss, in på det sluttande plan, som leder till undergång. Det må då, mine herrar, icke af någon anses besynnerligt, om jag i dag begärt ordet i denna fråga.

Om ännu en sak tror jag vi alla kunna enas; derom, att staten, sedd som ekonomisk inrättning, närmast är att likna vid en lefvande organism, i hvilken alla näringar och vid dem anställda arbetare ingå såsom lemmar, och att hon, så betraktad, lyder samma lagar som hvarje lefvande kropp, så att, om en eller flere af statskroppens väsentligaste lemmar, här näringar, under en lång tidsföljd lider ett hårdt betryck, så återverkar detta på de öfriga lemmanne och på organismen sjelf, så att både hon och de deraf blifva lidande. För denna frågas bedömande torde hvar och en böra bestämma: *vilka* näringar det är, som ega en större betydelse för den svenska staten; *om* någon eller några af dessa näringar lida betryck; *orsakerna* till detta lidande och *botemedlet* derför. Det är om dessa punkter vi

*Ifrågasatt
tull på oman
spannmål.*
(Forts.)

Ifrågasatt tull på omälen spannmål. icke kunna enas. På tal om en närings betryck, ber jag först få framhålla, att jag dermed ingalunda menar, att hvarje representant inom den näringen skall lida eller lida lika med de öfriga. I det afseendet är det mycket olika på olika ställen och olika inom hvarje provins. Man är naturligtvis dervid hänvisad till de fleste representanterna för en näring.

Den hufvudsakligaste näringen, hvilken eger betydelse för svenska staten, är, i främsta rummet, jordbruksnäringen. Med den sysselsätter sig och utaf den lefver omkring 65 procent af landets hela befolkning. Dernäst komma bergsbruket, trävaruindustrien, textilindustrien och maskintillverknigen.

Trävaruindustrien kan genast fränskiljas, emedan denna industri redan för flera år sedan kom uti ett svårt betryck och anmälde betrycket, då staten genast trädde emellan på det sätt, som önskades, visserligen på kort tid, men denna har sedermera, välvilligt, blifvit utsträckt. Textilindustrien kan äfven tagas bort ur räkningen, ty den har sitt skydd och står sig temligen bra. På tal om denna näring ber jag att få påpeka ett förhållande. En ärad talare har sagt, att de skyddade näringarne icke hafva utvecklat sig så, som de näringar, hvilka saknat skydd. Ja, de hafva icke kommit till samma relativa tillverkningsvärde som de öfriga näringarne, men detta är just ett bevis på skyddets makt, ty de hafva icke blifvit tvingade till öfverproduktion för att kunna existera, utan hafva producerat endast i förhållande till efterfrågan.

Jag kommer nu till en undersökning angående jordbrukets ställning här i landet, den skall icke blifva lång, men jag har af en ärad talare fått under denna debatt så mycket påskrifvet för det lilla jag tillät mig yttra derom vid remissdebatten, att något mera måste sägas. Jag ber da till en början få påpeka, att den svenska jorden är i medeltal in-tecknad till inemot 40 procent af dess taxeringsvärde, men efter dessa in-teckningar, till hvilka den ärade talaren m. fl. endast hållit sig, kommer skuld, dels emot borgen, dels på växlar. Vidare kan jag säga, att, efter de stora prisfall, som skett under de två sista åren, finnes det delar af landet, der jordbrukarne, i synnerhet de mindre, hafva det så svårt, att inkomsten, utöfver arbetspennningarne, knappt lemnar tillgång till ränta och amortering, och till lefnadskostnaden hafva de under senaste tiden fått låna. Vidare visas landbrukets ställning af antalet konkurser och exekutiva auktioner, som förekommit. Den ärade talaren sade, att hvad som 1886 exekutivt försålt inom Östergötland icke utgjorde mer än $\frac{1}{3}$ procent af jordvärdet. Jag sade honom, innan han upprådde, att detta icke är något bevis, men det hjälpte icke. Hvad han androg gälde nemligen konkurserna under åren 1884 och 1885, men jag sade honom tillika, att för de exekutiva auktioner, som grunda sig på konkurser under åren 1886 och 1887, blir procenten, ty värr, en helt annan. Jag ber få nämna, att för 2 dagar sedan träffade jag en bankdirektör från en provinsstad, icke den, hvilken jag här har äran representera, och han sade mig, att under året 1886 hade den bank, i hvilken han var intresserad, kommit in uti icke mindre än 85 konkurser, alla gjorda af *mindre* jordbrukare, och redan under januari och februari detta år uti ytter-

ligare 20 konkurser, också af mindre jordbrukare. Jag är därför viss att procenten ett eller annat år härefter blir helt annan.

Regeringen har erkänt, att kronoarrendatorerna äro i stort betryck, och man väntar ett förslag från henne för att afhjelpa detta. Regeringen tillsatte för ett år sedan flera komitéer för att afhjelpa betrycket, men på deras arbete har man ännu icke sett regeringen bygga något förslag. Regeringen har dock härmed *erkänt*, att landtbruket är i ett verkligt betryck. Men, mine herrar, dessa kronoarrendatorers ställning är icke fristående; äfven en mängd andra landtbrukare lida under samma betryck; de, som köpt sin jord under samma förutsättningar, under samma förhållanden och samma förhoppningar, som förefunnos när dessa kronoarrendatorer togo sina arrenden, lida samma nöd. Man får icke fränkilja dem. Äfven de jordbrukare, hvilka saknat större eget kapital och under denna tid inrättat sitt jordbruk intensivt, som så många gånger föreslagits, lida betryck. Kronoarrendatorernas nöd är en ganska god mätare på det betryck, som råder i landet. Äfven köpmännen i städerna kunna intyga detta betryck. Öfverallt klagar man öfver den utsnade köpförmågan, hvilket pressar dem hårdt, och denna klagan höres från alla städer. Man kan från flere orter intyga, att hederligt och ordentligt arbetsfolk går utan sysselsättning, begär arbete, utan att arbete kan gifvas, och måste födas af den betryckta landtbefolkningen. Hvar och en allvarsam betraktare af dessa förhållanden måste hafva sett, huru oerhördt egendomarne sjunkit i pris. Den ärade talare, med hvilken jag för en stund sedan sysselsatte mig, uppräknade i går några egendomsförsäljningar, och han jemförde dervid saluvärderingen med försäljningspriset och kom till det resultat, att egendomarne icke sjunkit under saluvärdet. Saluvärderingen är dock icke taxeringsvärdet, ty den förra sker strax före försäljningen. Han nämnde dervid en egendom, som var saluvärderad till något öfver 30,000 kronor, såldes för omkring samma pris, men var intecknad till 72,000 kronor. Sedan slutade han med sådana jemförelser. Jag ber att få påpeka en försäljning, som nästan står enstaka i sitt slag, och det är den stora egendomen Ryningsnäs, hvilken var taxerad till 466,500 kronor och såldes för 205,000 kronor. Hvart har representativet för alla de län, som på jordbruket blifvit nedlagda, tagit vägen? Det är ju på väg att försvinna. Ändå vill man säga, att försäljningsprisen icke äro så nedtryckta, att någon verklig fara förefinnes. Landtbrukets betryck bevisas dessutom af svårigheten att kunna erhålla arrendatorer. De pris, som dessa bjuda, äro betydligt under det värde jorden egde för 40 å 50 år sedan.

Slutligen vågar jag påstå, att den säkraste mätaren på ett lands ekonomiska ställning måste vara penninginstitutionerna. Jag har här en berättelse, utgifven af en enskild bank, icke den jag förut äberopat, hvilken skötes af två verkställande direktörer, hvilka äro fullt lika varma frihandlare, som någon af herrarne. I denna berättelse heter det, bland annat: »Äfven under det förflutna året har banken träffats af känbara förluster, hufvudsakligast å försträckningar till jordbruket, hvilket för närvarande kanske hårdast drabbas af ogynsamma konjunkturer.» Jag tror således, att det icke kan

*Ifrågasatt
tull på omä-
len spannmål*
(Forts.)

Ifrågasatt tull på omatlen spannmål.
(Forts.) jäfvas att landtbruket för närvarande befinner sig i ett oerhördt betryck. Det skulle varit mig synnerligen kärt, om den ärade talaren kunnat samla och delgifva oss några statistiska uppgifter öfver huru många millioner kronor som gått förlorade på t. ex. misslyckade jernvägsföretag; jag har icke kunnat få reda härpå.

Går jag sedan till bergsbruket, har dess betryck varat längre och är derföre mera känt; måhända mera känt äfven derför, att de uti denna näring intresserade många affärsmän ha ha genom under flera år uteblifna dividender på ett mera praktiskt sätt under rättats härom. Dess betryck framgår också af i synnerhet under senare år inträffade stora fallissement och kanske lika mycket af de, om jag så må kalla dem, »undransvärda» rekonstruktioner, hvarigenom, sedan ett under många år med svett och möda samladt kapital, uppgående till millioner, försvunnit, man hoppas ännu någon tid kunna uppehålla ett lönlöst arbete för arbetarnes skull. Från denna industri hota så allvarsamma faror, att de verkligen böra beaktas.

Det svenska jernet har under många år varit, för vissa behof, särskildt eftersökt på den utländska marknaden, dels på grund af malmens goda egenskaper och dels på grund af den behandling med träkol, jernet undergår.

Nu är det faktiskt, att några bruk börjat importera engelska göten och engelskt stångjern, samt att de af dessa halffabrikat tillverka fullfärdiga varor, såsom t. ex. plåt, hvarpå de sedan trycka sina bruksstämplar. Detta sker för att få varan så billig, att den kan konkurrera med utländsk plåt, men hvad detta skall hafva för verkan på det svenska jernets anseende på marknaden, och hvilken fara, som deraf för hela jern tillverkningen kan uppstå, det kan hvar och en bedöma, äfven utan att vara jern tillverkare. Man har sagt, att detta tillvägagående skulle vara orätt. Jag kan icke finna det. Derföre att jag tillverkar en vara, kan väl ingen lag ålägga mig att tillverka den af egna material. Här finnas många fabriker, som köpa sina materialier från utlandet, och ingen lag kan hindra det. Tull torde vara enda verksamma medlet häremot.

Hvad maskinindustrien beträffar, står den, trots den ärade talarrens på statistiska siffror stödda försäkringar, lika hårdt. Nog är han medveten om, att dess aktier ha ha oerhördt nedgått under de sista åren, så att de för en del bolag närma sig sitt pappersvärde. På en del ställen får man använda nästan lika mycken tid att anskaffa aflöningspenningar m. m. som att sysselsätta sig med sin maskinindustri utveckling. Han har anført höga statistiska siffror öfver tillverkningsvärdena såsom bevis. Men det är just detta upptrifna tillverkningsvärde, som tvärtom utgör bevis på industriens nöd. Jag är disponentdirektör för ett bolag, för hvilket jag nedlagt mycket arbete. Jag minnes den tid, då jag fick sätta mitt namn för mycket stora belopp för att skaffa driftkapital och aflöningspenningar åt arbetarbefolkningen. Detta förhållande är nu, dess bättre, slut. Denna industri har visserligen kommit upp till ett relativt stort tillverkningsvärde af flera hundra tusen kronor, hvilket tillverkningsvärde står upplaget uti kommerskollegiets berättelser, men då efter 15 års arbete

ännu icke ett öre kunnat utdelas på de två millioner kronor, som äro der nedlagda i aktiekapital, så synes att tillverkningsvärdet icke i och för sig är tillfredsställande mätare på en industris tillstånd.

Jag kan från min enskilda affär lemna den ärade talaren några bevisande upplysningar. För två år sedan sålde jag till England gödoxar. De stå antecknade i kommerskollegiets berättelser såsom exportvara med värden, åsatta vid tullstationen. Men jag förlorade 100 kronor på hvarje ox. Året derpå köpte jag efter godt pris helt unga kreatur. Jag förlorade dock 70 kronor på hvarjt djur. Men de stå ock antecknade vid tullstationen såsom »exporterade», enligt der åsatta värden, hvilka värden sedan upptagits i statistiken. Dessa siffror bevisa således ingenting, åtminstone icke hvad den ärade talaren ville med dem bevisa. Jag ber honom fråga några af de större verkstäderna, huru mycken *verklig* förtjenst de hafva haft på sina de senare åren drifna arbeten; oakadt tillverkningsvärdena äro vida större än fordom, är behållningen långt mindre. Motala verkstad afskedade omkring 500 arbetare förlidet år.

Nu kan man ju säga, att det gifves flera orsaker till detta betryck. Jag skall i korthet angifva några af de, enligt mitt förmenande, hufvudsakligaste. Dessa äro: *att* våra svenska näringar arbeta och arbetat under vida hårdare natur- och penningevilkor än utlandets stora, i styrka dem öfverlägsna industrier; *att* skyddet för våra inhemska näringar borttogs, innan dessa ännu hunnit utveckla sig till en sådan styrka, att de kunde upptaga konkurrensen på den inhemska marknaden, som då öppnades för de utländska näringarne, och hvilkas fabrikanter derefter icke betalade till svenska staten någon bevillning eller annan afgift; *att*, när detta tullskydd borttogs, den naturliga följden deraf måste blifva, att de svenska näringarne forcerade sina tillverkningar till en otroligt hög grad, hvarefter, när sedan två af de större kulturstaterna, Tyskland och Frankrike, stängde sina dörrar för våra näringar öppna marknader genom höga tullar, afmattningen för dessa senare blef så mycket större genom den likväl bibehållna konkurrensen på egen marknad, samt slutligen *att* det oerhörda, icke anade prisfall, som för två år sedan inträffade, kom dessa näringar för hastigt uppå, innan de hade hunnit afbördas sig så mycken skuld med åtföljande räntor, att de kunde motstå detta ytterligare tryck. Jag tror, att dessa förhållanden äro tillräckliga för att förklara det nuvarande betrycket.

En ärad talare har jemfört denna »kris», såsom han kallar tillståndet, med 1867 års kris. Några talare hafva bemött detta och sagt, att jemförelsen icke vore riktig. Jag skall också visa det ur en icke förut angifven synpunkt. Vore här, mine herrar, fråga om en öfvergående kris, ja, då kunde man ju våga lyssna till det talet, att vi skola vänta tills det blir bättre. Men jag tror, att alla tecken tyda på, att det nu icke är fråga om en öfvergående kris, utan om något helt annat. De under senare tider så högt och hastigt uppdrifna och fullkomnade kommunikationsmedel, hvilka, kan man säga, närmast förut åtskilda verldsdelar till hvarandra, hafva verkat derhän, att den nya världen söker krossa den gamla. Och *då* är det illa

*Ifrågasatt
tull på oman-
len spannmål.*
(Forts.)

*Ifrågasatt tull på om-
len spanmål.* bestäldt med vårt land, om det icke i tid har beaktat ett sådant förhållande och vidtagit försigtighetsmått deremot.

(Forts)

Jag tror detta derföre, att sedan två år utskeppar Amerika oupphörligen gödboskap på London. Jag ville bestrida detta inför en sjökaptän, som från Stockholm för ångfartvg under hela året. Han svarade mig då: »Ni måtte väl tro, hvad jag sjelf har sett.» När jag vidare frågade, huru detta vore möjligt, då man på den långa resan, när sjön vore svår, säkert måste kasta en fjerdedel, stundom en tredjedel af den lefvande lasten öfver bord, så svarades mig, att gödnings- och transportkostnaden vore så ringa, att det ändå blefve stor förtjenst. Man har vidare sagt mig, att på Paris' marknad hafva lefvande gödkreatur införts från Amerika till ett sådant pris, att vi icke kunna köpa in samma slag af boskap för gödning i Sverige; försäljningspriset i Paris lär hafva varit mindre än 190 kronor för fullgödda djur af korthornsrace. Sedan kommer den betydande utseppningen från Australien, der tusentals får nedslagtas för att fraktas öfver till London, der de hafva en strykande afgång, och jag vet här en ledamot af kammaren, som ätit detta kött och förklarar det vara alldeles utmärkt. För några dagar sedan sade man mig, att under vissa förhållanden kan indiskt hvete i London säljas för omkring 10 kronor tunnan. Hvart skall detta taga vägen? Hvad tyder detta på?

Kriser äro öfvergående, och konjunkturer stiga och sjunka enligt naturliga lagar. Men jag tror icke, som sagdt, att det här är fråga endast om en öfvergående kris, utan att faran är vida större och öfverhängande. Det hade må hända varit bäst, om hela Europa hade vidtagit gemensamma försigtighetsmått deremot, men till dess sådant sker, anser jag, att hvarje land måste skydda sig sjelft.

Ser jag nu slutligen på svenska statens ställning före frihandelsperioden, eller i början af femtioalet, jemförd med förhållandena i närvarande stund, så hade på förstnämnda tid Sverige under en följd af 30 år *exporterat* för omkring 108 millioner kronor mer, än det importerat från utlandet.

Under de sista 26 åren har Sverige deremot *importerat* från utlandet för omkring 910 millioner kronor mer än det exporterat till utlandet. Sverige har deremot under de trettio år, som frihandelsperioden varat, fått en annan exportartikel — skuldsedlar, och det till betydliga belopp, men *det* är en farlig exportartikel. I början af femtioalet hade svenska staten icke fullt 5 millioner kronors skuld till utlandet. Nu uppgår den utländska skuld, för hvilken staten, rikshypoteksbanken, hypoteksföreningarne och enskilda jernvägar häfta, till öfver 600 millioner kronor. En statsekonom, hyllande det nuvarande ekonomiska systemet, lærer på ett möte för några dagar sedan hafva sagt, att den *årliga annuitet*, som från Sverige måste utgå för utländsk skuld, gör omkring 30 millioner kronor; således sex gånger det belopp, vår kapitalskuld utgjorde i början af femtioalet. Under denna tid var större delen af svenska befolkningen relativt burgen. Nu råder mycken nöd, mycken fattigdom. Arbetarebefolkningen var då relativt nöjd; är nu missnöjd, och jäsning förspörjes inom alla samhällslagren. Det är en offentlig hemlighet, att,

om staten icke hvarje år upptager lån utom landet, svenska riksbanken har ganska svårt att kunna motsvara den stora vaxelpåtryckning, som årligen uppstår för utifrån importerade varor. En gång under den tid, jag haft äran vara medlem af denna kammare, har det händt, att en finansminister föreslagit försäljning af statens egendom för att dermed fylla annuiteterna till utlandet.

*Ifrågasatt
tull på om-
len spanmål.
(Forts.)*

Alla dessa fakta äro allvarliga nog och måste ingifva stora betänkligheter mot det system, som framkallat dem.

En sak kunna vi ytterligare säkert enas om, nemligen att hvarje representant, han må vara af hvilken mening som helst, måste i det afgörande ögonblicket lemna sin röst, oberoende af agitation, lock eller hot, endast efter sin öfvertygelse, ty detta fordrar fäderneslandet af honom.

Jag har nu öppet tillkännagifvit min uppfattning och min erfarenhet af frihandelssystemets verkan, och pligten bjuder mig att vid den blifvande voteringen lägga min röst för ombyte af ekonomiskt system, d. v. s. för bifall till betänkanudet.

Herr statsrådet friherre Tamm: Det är icke första gången en framställning göres i Sverige om ett ökad tullskydd. Sådana framställningar hafva alltid kommit, då onda tider varit rådande, och det är icke underligt att de då framkomma, ty det finnes alltid några principiella anhängare af tullskydd, hvilka begagna tillfället att med sig förena representanter för de lidande näringarne. Jag fattar mycket väl, att en regering, som till fyllande af statens behof behöfver penningar, föreslår indirekta skatter och då begagnar tillfället att med sig förena representanter för de näringar, som lida betryck, men jag kan icke förstå argumentationen hos dem, som af principiella skäl önska att, utan behof för staten, pålägga nya skatter. Då sådana personer finnas, kan jag mycket väl förstå deras handlingssätt, då de på grund af sina åsichter vilja drifva fram dessa. Den andra delen af förbundet, nemligen personer som representera de lidande näringarne, deras argumentation fattar jag ganska väl, då de anse sig på det sättet hjälpa de näringar, hvilkas representanter de äro, men jag förstår mindre väl deras handlingssätt, ty de måste inse att skyddet för dem måste tillkomma endast på andras bekostnad. För att lyckas väl, måste man neutralisera motståndarne, och af de motioner, som detta år framkommit, har man funnit att skyddstullsvännerna velat begagna sig utaf de dåliga tiderna och utvidgat kretsen af sina hjälptrupper samt sökt att neutralisera allt flera motståndare. Det förmärkes dock i de framställningar, som blifvit gjorda, och de förespeglingar, som de hafva gifvit sina blifvande förbundsbröder, motsägelser af ganska betänklig art.

I bevillningsutskottets nu föreliggande betänkande har man nemligen till producenterna sagt: »genom tullskydd skolen I vinna ett ökad pris, en säkrare marknad och en vissare afsättning för edra propukter». Icke långt derefter, i samma betänkande, säger man till arbetarne: »I behöfven icke vara oroliga, genom tullar skola möjligen prisen på edra lifsmedel stiga, men I skolen få ökade arbetstillfällen och säkrare förtjenster». Huru dessa förespeglingar komma att ut-

Ifrågasatt tull på omlägen spannmål.
(Forts.)
falla, kan man naturligtvis icke med visshet förutsäga, dock torde man lätt kunna tänka sig, huru de komma att utfalla. Hvad nu särskildt arbetarne beträffar, är det ju alldeles gifvet, att innan de kunna få någon del af den vinst som fabrikanterna få genom tullskyddet, måste de senares betryck afhjelpas, för att de skola få någon nytta af skyddet; resten, om det blifver någon, få möjligen arbetarne. Då man måste medgifva att somliga näringar vinna på tullskyddet, men att andra blifva lidande derpå, blifver med nödvändighet följden den, att åtskilliga näringar komma att lemna ifrån sig en mängd arbetare, hvarigenom tilloppet till de skyddade näringarne blifver större. Då priset alltid ställer sig i förhållande till efterfrågan, föreställer jag mig, att ingen kommer att då, lika litet som annars, åt arbetare eller för varor betala mera än det, hvartill han är tvungen. Jag tror derföre, att man icke har mycket att hoppas i det afseendet. Der arbete skall betalas med varor, torde, vid en prisförhöjning på dessa varor, följden blifva, att den valuta, som erlægges för arbetet, blifver mindre än då priset är lägre. Man har sagt här, att detta kan vara fallet till någon del med arbetarne i städerna, men icke på landet. De af herrarne, som varit ledamöter i landsting, deri äfven större städer ingå, torde kunna vitsorda, att antagonismen mellan stad och land är tillräckligt stor förut; man bör icke söka genom andra medel öka densamma.

I en motion, som till Riksdagen aflemnats inom Andra Kamraren (motion n:o 78), finnes det, jemte det att der ropas på hjälp från statens sida för den betryckta jordbruksnäringen, antydtt att, om en sådan hjälp icke lemnades, skulle möjligen åtskilliga jordbrukare sälla sig till deras antal, som med våld komme att fordra statens hjälp. Jag vill icke fästa mer afseende vid den ena sortens petition än den andra. De torde uttrycka en opinion, som ju må vara ganska allmänt omfattad, men icke utgöra de bevis för en framställd mening. När en petition eller en motion innehåller hot, bör den tillbakavisas; och all stats-socialism bör tillbakavisas, i hvilken form den än framträder. Arbetarnes eget omdöme bör äfven i några fall rådfrågas, och de äro temligen enhälliga om att icke begära tullskydd såsom grund för förbättrade arbetspris.

Och huru kommer det att ställa sig för näringarne? För åtskilliga näringar torde det blifva en vinst, men denna kommer att tillskyndas dem på de andras bekostnad. Jag kan fatta, att representanten för en sådan näring ser saken endast från sin ståndpunkt, och derför gör framställning derom. Inom Riksdagen bör dock en annan föreställning göra sig gällande. Riksdagen bör se saken i stort, från det allmännas sida, och icke fästa sig vid en enskild närings behof eller förkofran, när det sker på bekostnad af de andra. Jag har i dag fått ett stöd för att åtskilliga näringsidkare icke se saken så i stort, då representanten från Blekinge förklarade: »jag har ingen annan erfarenhet än den från min egen gård».

Liksom Riksdagen måste se saken i stort, måste äfven regeringen göra det; och då regeringen har denna uppfattning, kan hon icke efterkomma den uppmaning, som ställdes till henne af representanten på elfsborgsbänken i går. Han sade, att regeringen har nedstigit

från sin ställning öfver partierna och blifvit en partiregering, och detta har sannerligen icke ökat aktningen och förtroendet för den-
 samma. Ministären kan icke efterkomma den framställda uppmanin-
 gen, ty hon skulle derigenom mista aktningen för sig sjelf och an-
 tagligen förverka förtroendet hos en större del af svenska folket,
 hvars rätt, äfven de oreprenterades, hon har till uppgift att skydda
 och bibehålla. Samme talare tillade strax efter: »jag vill dock bi-
 behålla den nuvarande ministären». Jag hoppas att Sverige aldrig
 måtte få en ministär efter denne talares sinne, då han tydligt för-
 klarade, att han önskade bibehålla en ministär, som förverkat landets
 aktning och förtroende. Ministären ämnar nu i stället efterkomma
 ålderspresidentens uppmaning att ställa sig i ledet bland de foster-
 ländske män, som bidraga till lösningen af nu föreliggande fråga,
 som är af så djupt ingripande betydelse icke blott i ekonomiskt
 utan äfven i politiskt och socialt hänseende, och hon skall mycket
 villigt lemna sin plats och jemväl ansvaret åt män, som visat sig
 bättre förstå att fatta landets önsknningar, när dessa fått sitt tillförlit-
 liga uttryck på sätt grundlagen föreskrifver.

Samme talare klandrade äfven regeringens ledamöters upp-
 trädande vid förra riksdagen därför att de deltog i voteringen an-
 gående tullfrågan. Ministärens ledamöter kunna icke heller efter-
 komma den sålunda framkastade begäran att icke i år deltaga i om-
 röstningen inom den kammare, som de genom val tillhöra, ty de
 skulle derigenom svika sin pligt mot dem, som gifvit dem det för-
 troendefulla uppdraget att deltaga i afgörandet inom Riksdagen af
 fosterlandets öden. Och en representant torde, äfven om han icke,
 såsom en talare på blekingebänken i förmiddags nämnde, att han
 blifvit vald under förbehåll att rösta på ett gifvet sätt, torde, säger
 jag, ega skyldighet att efter bästa pröfning och omdöme deltaga i
 afgörandet af förekommande viktiga frågor.

Jag ber att efter denna afvikelse få återgå till frågan om tull-
 skyddets inflytande på näringarne. Jag nämnde att der förekomma
 några, som otvifvelaktigt blifva lidande, och räknar dit i främsta
 rummet kommunikationsmedlen såväl till lands som sjös. Det har
 med afseende på kommunikationen till lands varit ett oerhördt framåt-
 skridande, ty under det att det år 1830 i hela världen icke fans
 mer än 890 kilometer jernvägar, växte dessa så, att år 1880 funnos
 202,021 kilometer. År 1884 steg detta belopp till 453,642 kilometer,
 och vid ingången till år 1886 funnos 480,000 kilometer.

Till sjös har här blifvit framhållet, hvilka framsteg blifvit gjorda
 icke blott i förkortande af vägar, utan äfven i konstruktionen af
 fartyg. Denna handtering, eller sjöfarten, torde kanske vara den af
 alla näringar, som för närvarande är mest lidande. Man kan se det
 vid jemförelse mellan de olika fraktsatser, som under loppet af de
 senaste tiderna betalats vid transport på längre vägar. Man finner
 till exempel att mellan Bottniska viken och England betalades år
 1872 lägst 45 högst 55 shilling per standard trävaror och 1885 lägst
 23 $\frac{1}{2}$ högst 38 $\frac{1}{2}$ shilling per standard. Från Bottniska viken till
 Antwerpen betalades år 1872 lägst 64 francs med 5 procent, högst
 80 francs med 5 procent, under det att år 1885 betalades lägst 35

*Ifrågasatt
tull på oma-
len spanmål.*
(Forts.)

Ifrågasatt tull på omakam- francs och högst 50 francs men utan kaplake. Jag vill icke trötta
len spannmål. kammaren med uppräknande af flere siffror; det är ungefär samma
förhållande i andra hamnar.

(Forts.)

På samma sätt förhåller sig med jernfrakterna.

Med afseende på spannmålsfrakten är förhållandet äfven ungefär detsamma, och jag ber få nämna, att i fraktsatserna mellan Australien och Europa försiggått en nedsättning af ungefär 5 kronor pr 100 kg., och emellan Amerika och vestra Europa betalas nu 15,1 kronor pr ton mot 25,2 kronor 1871—1880, således en minskning af 1,1 krona pr 100 kg.

Utom det att sjöfarten blifvit lidande, torde dessa uppgifter äfven bevisa något annat. När vi komma i normala tider, och fraktpriset antagligen reglerats, blir icke den europeiska marknaden öfversvämmad med billig spannmål, såsom den nu är. Med afseende på kommunikationsanstalterna torde få medgifvas, att då de oerhörda framsteg, dessa vunnit, hafva tillkommit derigenom att menskligt snille och kraft och energi förenat sina bemödanden att undanröjda de hinder naturen uppställt, så skulle det vara orimligt att genom lagstiftningsåtgärders vidtagande ominstetgöra allt detta stora arbete.

De näringar, som i synnerhet blifva lidande, torde vara sådana, som producera för export. Vår marknad måste anses och erkännas vara alltför liten för att upptaga den produktion, hvaraf vi här äro mäktige. Vi måste derföre exportera en stor del af våra produkter. Och såsom ett vilkor för att fördelaktigt få sälja våra produkter, måste vi hafva låga tillverkningspris, och då tull på lifsmedel och råvaror måste motverka ett sådant sakernas tillstånd, torde sådan för dessa näringar vara särdeles ofördelaktig. Man svarar på detta: låt våra fabrikanter tillverka och sälja så mycket de kunna och exportera öfverskottet till utlandet. Det skulle vara rätt med afseende på producenterna sjelfva, i fall förhållandet mellan de varor, som kunna af-sättas inom landet, och de, som exporteras, vore sådant, att exporten vore liten, men duger icke, då större delen af tillverkningen måste exporteras. Följden häraf blir den, att producenten måste med förlust sälja varan i utlandet, eller att han, hvilket är antagligt med systemet i öfrigt, måste påkalla ersättning af staten i form af export-premier; i hvilketdera fallet som helst blifva svenska näringar skatt-skyldiga till utlandet. Man väntar möjligen, att jag skulle yttra något äfven angående icke skyddade näringar. Det synes mig icke vara behöfligt; de hjelpa sig temligen bra sjelfva. De hafva fått en sådan uppfostran, att de blifvit härdade under lång tid. De som behöfva hjälp äro de skyddade näringarne, och det är i synnerhet de, som under lång tid haft tullskydd. Man har alltid sett, och derför är det ett kraftigt bevis hvad den talare på upplandsbänken yttrade, som vältaligt framförde tullvännernas åsigt, att dessa under generationer skyddade näringar icke tåla vid friheten; de likua en drifhusplanta, som för-intas vid första friska fläkt. Särskildt ber jag nu få fästa mig vid lifsmedelstullarne. Det är ett faktum, att icke blott i vårt nordliga land utan i andra länder, som äro med afseende på läget lyckligare lottade, klagas öfver omöjligheten att kunna producera till de pris, som gälla å verldsmarknaden. När de icke kunna göra det, lär det

icke kunna med framgång göras hos oss, och för oss torde lika litet som för dem den nu föreslagna låga tullsatsen medföra åsyftad hjälp. Jag föreställer mig, att om man vände sig till produktionen af de sädeslag, som äro mest förtjenstgifvande, man icke hade att beklaga sig så mycket; och med afseende på priset å spanmål har upprepats samma saker, som yttrades förra året angående tullskyddets inverkan på spanmålsprisen. Jag ber att få referera till hvad jag yttrade då, att om man tager prisen å spanmål vid samma tid å närbelägna ställen, t. ex. å båda sidor om Engelska kanalen, utgör prisskilnaden mellan den engelska och franska marknaden ungefär så mycket som tullskyddet i Frankrike. Detta har konstaterats under loppet af år 1886. Uppgiften var således under föregående år riktig.

Ifrågasatt tull på omlagen spanmål.
(Forts.)

Frågan huruvida spanmålsprisen inverka på brödprisen har varit mycket omtvistad. För min del har jag ansett gifvet, att brödprisen skulle stiga med spanmålsprisen. Det har af många blifvit bestridt. Under debatten härom i Frankrike har man emellertid kommit under fund med nödvändigheten att icke stanna vid tull på spanmål, utan har man måst ligga tull äfven på bröd, hvilket också bevillningsutskottet försigtigt nog iakttagit. Det har vid franska gränsen uppstått bagerier, som köpa spanmål till billigare pris och således kunna sälja brödet billigare än de franska bagarne, därför har man måst föreslå tull i Frankrike äfven på brödet. Jag anför detta för att visa, hvart tull på spanmål måste leda; deraf skulle följa äfven förhöjdt brödpris.

Då jag nu anser, att en sådan förhöjning af brödpriset är mot arbetarne orättvis och utgör en skatt på dem, en skatt som är så mycket orättvisare, som den är progressiv för arbetaren, i det att det är känt att för den fattige ingår brödet till större del i födan, och att således den fattige kommer att betala en högre skatt än den förmögne, hvilken endast använder brödet i mindre proportion — den är progressiv äfven i ett annat afseende, ty ju rikare en person är, desto större fördel får han af en skatt på de oundgängligaste lifsförnödenheterna — så är det vid sådant förhållande för mig omöjligt att bidra till ett beslut om sådan tullförhöjning eller att på något sätt medverka till ett sådant besluts genomförande. Jag kan i öfrigt icke heller förlika mig med protektionismen, därför att den verkar såsom en fiendtlig åtgärd eller såsom en olycka, hvilken kommer öfver oss. Om det inträffade krig eller en blokad af våra kuster, lär väl följden blifva att lifsförnödenheterna stega, om de icke kunde produceras inom landet i tillräcklig mängd; men det kunna de icke. De stiga, under det vi äro afstängda från den öfriga världen. Protektionismen lär oss således, att vi skola af egen dritt handla mot oss sjelfve som en fiende skulle göra, om han ville skada oss. Den sysselsätter sig vidare egentligen endast med producenten och följer dervid en stor statsmans åsigt. Utgången från Frankrike, har denna åsigt blifvit efterföljd i Tyskland och der fullständigare tillämpad. Producenten är dock äfven konsument, och han förbrukar varor af flera slag än dem han sjelf tillverkar; det torde ock få anses gifvet, att en vara tillverkas för konsumentens skull, men konsumenten är

Ifrågasatt tull på omalena spanmål. icke till för varan; brödet är till för människan, men människan är icke till för spanmålen.

(Forts.)

Om jag vill se frågan ur statsfinansiell synpunkt, torde det tillåtas mig nu meddela, hurusom de beräknade tullinkomsterna icke torde vid ökade tullar lemna det resultat, som dermed afsetts. Det är redan förut nämnt, att med afseende på Tyskland så icke blifvit förhållandet. Jag ber att få meddela, att så är fallet äfven med Ryssland.

I Ryssland beräknade man af tullförhöjningen få en inkomst för år 1885, som skulle med 12 millioner rubel öfverstiga inkomsten för år 1884. Resultatet blef, att den, långt ifrån att uppnå det beräknade beloppet, till och med understeg det föregående årets tullinkomst med 2 millioner rubel. Om nu de beräknade tullinkomsterna icke lemna den med dem afsedda intraden, och man samtidigt sänker tullen på andra artiklar, till exempel på kaffe och socker — de böra kallas finaustullar, icke såsom bevillningsutskottet säger lifsmedelstullar — lär det icke vid blifvande behof finnas möjlighet att åter höja dem till hvad de förut varit. Man får då tillita andra skattetitlar.

Den ärade ålderspresidenten, som utförligare gaf sig in på detta område, utropade, »huru såg ut det för 30 år sedan, och huru nu? Då var staten skuldfri så godt som, nu är den öfverhopad med skuld». Han uppgaf också beloppet, och gjorde en beräkning deraf att vi under 13 år hade en underbalans af vår handel med utlandet på 847 millioner. Efter uppgift från riksgäldskontoret är de fonderade jernvägslänens nuvarande belopp 245 millioner och några hundra tusen kronor. Det var antagligen genom sammanläggning af dessa summor han kom till denna siffra af något öfver en milliard utländsk skuld. Nu vill jag med afseende på beloppet nämna, hvad som redan blifvit omtaladt denna eftermiddag, att genom en beräkning, som i finansdepartementet uppgjorts, uppgår annuiteten af all Sveriges utländska skuld till omkring 30 millioner. När annuiteten uppgår till detta belopp, är det temligen gifvet, att kapitalsskulden icke kan vara så stor, som den uppgifvits. Och en uppgift angående skuldbeloppet, som grundar sig på balansen mellan export och import, lär väl icke kunna hålla streck, ty jag är i tillfälle upplysa, att för år 1882 utgjorde det belopp, hvarmed importen i hela världen öfverskred exporten efter officiella uppgifter, 4,700 millioner francs och för år 1884 ungefär 4,670 millioner kronor, en skillnad för hela världen af ungefär 4½ milliard, som skulle komma ingen till godo. Det är ju uppenbarligen orimligt.

Den ärade ålderspresidenten nämnde åtskilligt om det betryck, som nu hvilar öfver landet. Han skildrade i mörka färger, huru tillståndet är. Jag erkänner och jag beklagar, att så är förhållandet; men lika litet som jag vill påstå, att det är tullskyddet i andra länder, som åstadkommit detta betryck, lika litet kan jag erkänna, att Sveriges så kallade frihandel åstadkommit detta betryck öfver hela världen, och det är betrycket i hela världen, som återverkar på oss, vi lida icke ensamma, vi lida icke därför att vi hafva frihandel.

Betrycket är icke så stort, som det uppgifvits; jag är nemligen i tillfälle att meddela, att den beskattningsbara inkomsten icke minskats, utan den har konstant stigit. Under senare åren har den stigit, så att, då den år 1880 utgjorde 223,300,541 kronor, uppgick den år 1881 till 240,075,517 kronor, år 1882 till 251,686,551 kronor, år 1883 till 261,904,616 kronor, hvaremot år 1884 inträdde ett stopp, emedan 1883 års Riksdag beslöt att höja dels existensminimum, dels det bevillningsfria afdraget, hvarigenom den beskattningsbara inkomsten nedgick till 253,788,699 kronor. Men från år 1885 har den åter stigit till 256,903,616 kronor. Den beskattningsbara inkomsten är sålunda cirka 33 millioner kronor högre än den var år 1880, och tillväxten skulle hafva varit ännu betydligare, om icke den år 1883 förändrade lagstiftningen åstadkommit betydande nedsättning i beloppet. Och denna inkomst fördelar sig på helt annat sätt än den gjorde vid förstnämnda tid. Det finnes olyckligtvis icke någon statistik, som uppgifver, huru många personer, som äro uppskattade till den eller den inkomsten o. s. v. för hvarje år, men det finnes en sådan uppgift för år 1879, och genom det arbete, som inom statistiska byrån nu pågår för utredande af rösträttsförhållandena, kan man se, huru på vissa ställen personers uppskattning till inkomst mellan 800 och 1,800 kronor vexlat från år 1879 till år 1884.

Det visar sig nemligen att, då antalet skattskyldige inom nämnda gränser i städerna Stockholm, Göteborg, Malmö, Norrköping, Upsala och Jönköping år 1879 utgjorde 12,915, utgjorde det år 1884 21,866, en tillväxt således af 69,3 procent. Deraf framgår temligen tydligt, att välståndet utbredds i allt vidare kretsar. Man skulle kunna säga, att detta i sig sjelft intet bevisar; tillökningen i antal af personer, som taxerats för inkomst af 800—1,800 kronor, kan härröra af sådane som stigit ned från högre upp stående kategorier, men då de uppgifter jag lemnat jemväl visa, att hela den beskattningsbara inkomsten på samma gång är större, torde den slutsats jag dragit icke kunna bestridas.

Den ärade talare på upplandsbänken, som på förmiddagen yttrade sig, framstälde för oss, huruledes de så kallade frihandlarna skulle intet vilja göra, utan blott låta allt gå på sitt gamla sätt: »leben und leben lassen». »Och dessa herrar vilja sitta qvar vid sina rika bord, som digna under en mängd franska och spanska viner och äro uppfyllda af alla möjliga importerade läckerheter.» Nej, mine herrar, sådant är icke det system, jag skulle vilja föreslå. Den kommission som i England blifvit tillsatt för att utreda det ekonomiska betryckets orsaker och derför föreslå botemedlen, slutar sin utredning med en allvarlig uppmaning. Jag tror att vi kunna använda densamma äfven på oss, ty jag tror icke, att det är genom ökad tullskydd eller genom förändrad tullagstiftning som vi hafva att vänta framgång för våra stråfvanden. Jag tror snarare, att det är genom ökad arbetsamhet, ökad sparsamhet och ökad sjelfförsakelse, som vi kunna bereda Sverige en bättre ekonomisk framtid, och dessa egenskaper tror jag derföre vi böra söka bibringa våra medborgare, äfven om några af dem skulle behöfva importeras från främmande land. Jag

*Ifrågasatt
tull på omar-
ten spanmål.*
(Forts.)

Ifrågasatt tull på omalen spanmål. vill gifva ett annat uttryck åt min mening genom att anföra hvad en skald skriver:

(Forts.)

»Bygg med svett och flit din boning,
bygg den uti fridens land;»

och med särskild hänsyn till det split, hvarför herr ålderspresidenten varnade oss, vill jag, då jag kommit in på denna vers, fortsätta densamma:

»Räck hvar ovän till försoning
och hvar vän till stöd din hand.»

Detta anförande mottogs med talrika bifallsrop.

Herr Mankell: Jag skall bedja att såsom ett litet bidrag till diskussionen få lemna några beräkningar angående de möjliga finansiella följderna af de nya eller förhöjda tullar, som nu äro ifrågasatta, med särskildt afseende på det sannolika beloppet af den *extra beskattning*, som genom desamma af åtskilliga samhällsklasser skulle påläggas andra. Jag medgifver visserligen, att det kan synas djerft att söka verkställa dylika beräkningar, då i det hänseendet knappast någon som helst giltig utredning föreligger. Och sjelft är jag den förste att erkänna det vanskliga och osäkra i sådana beräkningar. Men jag tror dock, att det icke kan skada att försöka göra sig ett ungefärligt begrepp om de summor, som möjligen kunna ifrågakomma.

En utgångspunkt hafva vi i det hänseendet i den flera gånger under diskussionen återopade tabell, som finnes bifogad den reservation, som afgifvits af en frihandelsvänlig medlem af bevillningsutskottet från denna kammare. Den meddelar upplysningar angående den sannolika tillökning i *statens* inkomster, som skulle uppkomma genom de ifrågasatta tullförhöjningarne, efter medelberäkning af importen för åren 1881—1885. Såsom bekant slutar denna beräkning med ett belopp af nära 10 millioner, som sålunda skulle kunna fördelas i ungefär 5 millioner på spanmålstillarne, närmare 2 millioner på mjöltullarne, närmare 2 millioner på tullar å ladugårdsalster och närmare 1 million på tullar å industrialster. Nu anmärka emellertid både reservanten och utskottet ganska riktigt, att man hvarken bör tro det dessa summor skola inflyta genast, ej heller till sitt fulla belopp, utan att i det hänseendet betydliga afbränningar måste beräknas. De kunna icke inflyta *genast* till följd af en sannolikt stor import detta år; möjligen äfven till följd af goda skördar; möjligen äfven af andra orsaker. De kunna icke inflyta till *samma belopp*, emedan konsumenten kommer att undandra sig förbrukningen af den genom tullen fördrjade varan. Men äfven efter en mycket låg beräkning skulle statens ökade inkomster dock uppgå till minst 5 à 6 millioner; af föregående talare hafva de upptagits till högre belopp.

Äfven om staten icke får förstnämnda belopp af 10 millioner kontant, är likvül att märka, att återstoden af skatten ändock drabar konsumenten i form af försakelser och umbäranden. Och om

icke samma belopp genast inflyter, är det fullkomligt säkert att, när den tidpunkten inträder, som af både frihandlare och protektionister förutses, då det visar sig att den nu ifrågasatta tullen är för låg, och då den i följd häraf måste fördubblas eller tredubblas, statsinkomsterna skola stiga med 10 millioner eller mähända mycket mer.

*Ifrågasatt
tull på oman
spannmål.
(Forts.)*

Men statsinkomsterna äro blott en del af skatten. Den andra delen deraf måste bestå i den *vinst*, som producenterna genom den förhöjda tullen komme att göra, hvilken ju äfven skulle vara syftmålet med hela den ifrågasatta systemförändringen. Vi frihandlare äro fullkomligt ense om, att denna vinst i de flesta fall komme att utgå kontant såsom prisförhöjning; och äfven åtskilliga protektionister erkänna detsamma. Men det finnes en annan del af de sistnämnde, som påstå, att den icke utgår såsom prisförhöjning, utan att tullen endast afser att för deras produkter bereda utrymme på den inhemska marknaden, eller med andra ord utestänga motsvarande utländska produkter. Den sanningen torde likväl af alla böra erkännas, att en tid måste förgå, innan detta inträffar, en period under hvilken det svenska jordbruket erhåller tillfälle att ändra sina metoder, så att det må kunna producera de belopp af råg och hvete n. m., som nu importeras. Skatten skulle åtminstone under denna period, som torde komma att räcka minst 5 år om icke längre, utgå såsom en prisförhöjning.

Huru *stor* denna vinst kan komma att blifva är naturligtvis mycket svårt att säga. Derom föreligger dock sedan föregående riksdag en beräkning i afseende på *rågen* och *hvetet*, som då icke bestreds och ej heller sedan visats vara oriktig. Sammanräknar man i enlighet med densamma tullförhöjningen på den quantitet säd som införes, och höjningen i pris på den quantitet, som kan hållas till afsalu, sedan det egna behovet af jordbrukaren blifvit fylt, uppkommer derigenom en sammanlagd beskattning på spannmål af omkring 7,200,000 kronor, fördelade ungefär sålunda, att något mer än hälften inflyter till statsverket och något mindre än hälften kommer producenterna till godo. Samma beräkning fördelar vinsten af *mjöltullen*, hvilken antages till 4 $\frac{1}{2}$ millioner, sålunda, att något under hälften kommer statsverket till godo och något mer producenterna. Använder man samma metod i afseende på de ladugårdsalster, som i år skulle blifva tullbelagda, kunde, med en beräkning för staten af en tillökning i inkomster af 7 millioner genom tullarne å samtliga jordbruksalster, producenternas vinst antagas komma att uppgå till ungefär samma belopp. På liknande sätt skulle man möjligen analogt kunna sluta, att producenten på de öfriga artiklarne skulle erhålla samma vinst som staten, eller i allt 10 millioner.

Emellertid erkänner jag gerna, att här samma förhållande kan uppstå, som med afseende på de ökade statsinkomsterna, nemligen att blott en del af vinsten utgår kontant såsom prisförhöjning, men den öfriga delen under form af umbäranden och försakelser eller genom användande af sämre födoämnen, än man eljest skulle förskaffa sig. I så fall skulle möjligen kunna inträffa, att den kontanta

*Ifrågasatt tull på omal-
ten spanmål.*
(Forts.)

vinsten ej blefve större än 5 eller 6 millioner, och då måste man erkänna, att de ifrågasatta åtgärderna komme att hafva bra litet inflytande på sjelfva saken. Skulle syftemålet med ett så ringa belopp kunna vinnas, torde med den öfverklagade nöden i landet och näringarnes förestående undergång ej vara så farligt, som man velat göra troligt.

Till det af mig nyss nämnda beloppet af 10 millioner, som skulle gå till staten, och 10 millioner till producenterna, bör läggas den ökade beskattning, som måste uppkomma genom högre markgångsberäkning vid utgifter, som utgå till presterskapet eller fattigvården, hvilken beskattning, såsom herrarne måhända erinra sig, vid sista riksdagen uträknades, i förra fallet till omkring 750,000 kronor och i det senare till omkring 879,000 kronor.

Nu kan man möjligen tycka, att detta belopp af 20 à 22 millioner är ganska betydligt, ja till och med häpnadsväckande. Men jag har stark anledning att tro, att det ändå är för lågt. Flera andra beräkningar gifva detta vid handen. Så t. ex. förekommer i den af mig nyss aberopade reservationen en beräkning, enligt hvilken den ökade beskattning, som skulle uppkomma genom de föregående år ifrågasatta tullförhöjningarne, uppginge till ett belopp af 5 kr. 39 öre per hufvud. Äfven denna beräkning anfördes flera gånger och vederlades icke. Skulle den befinnas riktig, utvisar nämnda siffra, multiplicerad med folkmängden, 4,600,000, en ökad beskattning af 24,500,000 kr., eller något mer än hvad jag nyss anförde.

Denna siffra öfverensstämmer på ett egendomligt sätt med en annan beräkning, hvars detaljer blifvit mig visade, och hvilken blifvit uppgjord af en sakkunnig person. Han har nemligen uträknat, att den nya beskattningen skulle uppgå för hvarje invånare till ett belopp, mellan 2 och 10 kronor, vexlande för olika personer och artiklar. Tager man medeltalet af denna siffra, t. ex. 6, och multiplicerar detsamma med folkmängdssiffran, kommer man till en summa af 25 till 30 millioner.

Det är mig en glädje att konstatera, att äfven den andre talare, som i går yttrade sig på förmiddagen och hvilken verkstälde en dylik beräkning, kom till ungefär samma resultat, nemligen 30 millioner eller något deröfver. Man måste medgifva, att det är ganska öfverraskande, att flere beräkningar, som äro sjelfständigt uppgjorda af olika personer under olika förutsättningar, dock utvisa ungefär samma resultat. Skulle det visa sig, att de äro något så när riktiga, blefve deras innebörd, att de nu befintliga, till stat och kommun utgående skatterna, hvilka, såsom bekant, uppgå till något öfver 100 millioner, skulle komma att ökas med 25—30 procent, eller med ett belopp, som med nära det dubbla öfverstiger den summa af omkring 16 millioner, till hvilka de närvarande skyddstullarne vanligtvis uppskattas.

Jag ber dessutom få anmärka, att, då jag flera gånger förut sökt göra preliminära beräkningar angående storleken af skatter, som ej varit till beloppet kände, resultatet vanligtvis blifvit, att dessa beräkningar visat sig för lågt tilltagna. När statistiken sedermera tagit saken om hand och verkställt behöriga utredningar,

har det oftast befunnits, att mina första antaganden varit för låga. I främsta rummet kan jag såsom exempel härpå åberopa förhållandet med den stora skatteregleringskomiténs utredningar. Jag tror, att det för de flesta var alldeles oväntadt, att skatterna till stat och kommun skulle uppgå till de höga belopp, som der förekomma.

Nu frågas det: hvad har bevillningsutskottet gifvit i ersättning för det höjda skattebeloppet? — Härvid tillåter jag mig i förbigående anmärka, att den omständigheten, att utskottet erkänt, att en skattelindring vore på sin plats och skälig, bevisar, att utskottet i sjelfva verket antagit, att betydande skatteförhöjningar skulle komma att ske. — Jag frågar derfore: hvad bjuder bevillningsutskottet? Jo, 2 millioner i nedsättning på tullen å kaffe. Jag kan icke neka till, att jag, när jag såg detta orimligt låga belopp, blef mycket öfverraskad. Jag hade föreställt mig, att utskottet åtminstone skulle bjuda på det belopp, som jag i min motion föreslagit eller tillsammansanlagdt $5\frac{1}{2}$ millioner. Emellertid erkänner jag, att utskottet gifvit en, om än klen förhoppning, att i framtiden höja denna ersättning.

Denna öfverdrifna försigtighet å utskottets sida har jag haft svårt att förklara. En omständighet finnes dock, som möjligen skulle kunna utgöra en förklaringsgrund, nemligen om det vore riktigt, hvad som på senare tiden försports och icke blifvit vederlagdt, eller att en del af statens vinst genom den nya beskattningen skulle användas till aflösning af grundskatterna och roteringsbördan.

Är detta förhållandet, då medgifver jag, att utskottet haft allt skäl att vara försigtigt vid nedsättningen af förbrukningsskatterna för den stora massan. Ty skulle det vara fråga om att betala de 7 millioner, som ännu återstå af grundskatter och roteringsbördan, med statens på detta sätt ökade inkomster, då finnes verkligen icke tillgångar för andra skattenedsättningar. I följd deraf torde det måhända vara skäl i, att herrar protektionister, innan denna diskussion afslutas, något närmare redogjorde för sin plan i detta hänseende, ty då skulle frågan förmodligen få ett helt annat utseende. Skulle afskrifningen verkligen åsyftas, då beklagar jag landtmannapartiet att hafva blifvit utsatt för en sådan välvilja från protektionisternas sida. Och så mycket jag än för min del städe nitälskat för afskaffande af alla på den oprivilegierade jorden särskildt hvilande bördor, kan jag dock icke vara med om en nedsättning på sådana villkor. Det vore lika grymt som orättvist, att ej allenast använda den ena hälften af den nya skatten till att skaffa en klass medborgare den vinst, som ligger i tullskydd för deras näring, utan äfven använda den andra hälften, den till staten inflytande delen, till afskrifning af skattebördan å de fastigheter, som egas af samma klass. De medel, som genom en dylik beskattning vunnas, kunde med skäl kallas syndapenningar, och deras utkräfande för sådana ändamål och på sådana villkor, vill jag icke vara med om.

Hvilket värde man än må tillmäta mina beräkningar, stort eller litet, torde deraf dock framgå, att hvad bevillningsutskottet erbjuder såsom lindring eller ersättning för de skattebördor, som nu skulle påläggas, är så obetydligt, att det knappast kan läggas i vågskålen.

*Ifrågasatt
tull på oman
spanmål.
(Forts.)*

*Ifrågasatt
tull på oma-
len spanmål.
(Forts.)*

Och då jag, liksom de fleste af mina meningsfränder, anser, att de nya skattebördorna komme att tynga på de folkklasser, som minst vore i stånd att bära desamma, och att de långt från att förbättra det ekonomiska tillståndet i stället komme att göra det vida sämre, ser jag mig nödsakad att yrka afslag på den föreliggande punkten.

Jag ber att få tillägga, att om protektionisterna skulle segra i den strid som nu pågår, jag likväl icke derigenom ser mig förhindrad att rösta för bifall till den ringa skattelindring, som erbjüdes. Jag tror, att det är bättre att taga något än intet; och vare sig det stannar vid nyssnämnda två millioner, eller man något höjer detta belopp, vill jag icke förkasta anbudet. Jag gör det så mycket mindre, som jag icke kan dela de betänkligheter, jag hört åtskilliga meningsfränder i det hänseendet hysa, nemligen att genom en sådan skattelindring statsregleringen på något sätt skulle försvåras. Annu mindre befarar jag att protektionismen derigenom på något sätt skulle fastläsas. Ty jag är fullt öfvertygad om, att, vare sig denna lilla lindring genomföres eller icke, en så hastig och så kraftig reaktion mot det nu ifrågasatta tullsystemet kommer att inträda, att desamma i alla händelser ofördröjligen kullkastas.

Friherre Barnekow: Då vid början af denna frågas behandling det blef tal om föredragningsättet, framkom ej yrkandet att man skulle skilja tullen å råg från de öfriga sädeslagen och behandla dem särskildt; men sedermera har under diskussionen ett sådant yrkande gjorts från ett håll, hvarifrån jag aldrig trott, att det skulle framkomma, nemligen af generaltulldirektören. Han borde om någon hafva vetat, att utskottet icke gerna kunde komma fram med ett sådant förslag, utan att utskottet måste taga tullen å all omalen spanmål på en gång. För att visa detta, vill jag föra kammaren till minnes, hvad som hände för några år tillbaka. Då beslöt Riksdagen att ålägga hvetemjöl en inregistreringsafgift, men detta hade till följd att det visade sig, att man i tullen icke kunde skilja mellan hvete- och rågmjöl och möjligen andra mjölsorter. Med anledning häraf skrefs sedan mycket i tidningarne, och isynnerhet landtmännen ansågos såsom mycket opraktiska människor, som kunnat deltaga i ett sådant beslut. Allt detta tyckte jag vara mycket besynnerligt, der jag satt hemma i min landsort; jag hade aldrig kunnat tänka mig någon svårighet vid att skilja hvetemjöl och rågmjöl. Om jag t. ex. gäfvé i uppdrag åt hvilken af mitt tjenstefolk som helst att hemta rågmjöl, är det ingen fara för att han kommer tillbaka med hvetemjöl. Han skulle till och med anse det för en förnärmelse, om man satte i fråga, att han ej skulle kunna skilja på de båda mjölsorterna. Då emellertid frågan om tullsatsernas fortfarande utgående förekom i Riksdagen, sades det, att man sannolikt skulle blifva tvungen att upprätta en kemisk station vid hvarje tullstation, men då detta mötte öfverstigliga hinder, blef redan vid den följande riksdagen denna inregistreringsafgift borttagen såsom aldeles olämplig. Jag undrar huru det nu skulle blifva. Har tullstyrelsen kommit under fund med något sätt att skilja spanmålen bättre än den tiden? Om så icke är förhållan-

det, inträffa samma svårigheter vid skiljandet af de olika slagen af spannmål. Jag tager nemligen för gifvet, att om, i enlighet med det framställda förslaget, de olika sädesslagen behandlades särskildt, tullarne derå blefve olika, emedan den stora konsumtionen i synnerhet gäller råg och man komme att genom nedsatta afgifter göra denna vara billigare. Man skulle då äfven uppehålla samma skilnad med afseende på afgifterna å den malda spannmålen och då inträffade de ofvannämnda svårigheterna vid skiljandet af de båda slagen, så vida man ej tillgrepe den utvägen att å all den malda spannmålen sätta samma afgift, men detta komme att innebära ett allt för högt premium för den inländska qvarnindustrien med afseende å råg. Följaktligen förvånar det mig att den framställda anmärkningen kommit från detta håll, och jag kan icke tänka mig annat än man på omvägar sökt komma frågan att falla.

Jag skall sedan be att få vända mig mot en annan talare, som äfven hade anmärkningar mot bevillningsutskottet. Han gjorde en anmärkning angående grundlagsenligheten deri, att utskottet kunde framkomma med en sådan åsigt, att tullarne skulle läggas redan till detta års tulltaxa. Men jag vill erinra, att ett liknande förslag redan förra året antogs af hela Riksdagen, så att utskottets förslag redan erkänts såsom grundlagsenligt, och vidare tager jag för gifvet, att om det vore grundlagsstridigt, skulle herr talmanne icke vilja framställa proposition derå.

En annan talare har i dag gjort åtskilliga anmärkningar mot utskottet. Jag vill icke upptaga dem alla, endast den, att han påstod, att vårt tal om att skydda de inhemska näringarne vore origtigt, ty det skulle vara endast en mycket ringa del af de inhemska näringarne som blefve skyddade. Jag vill derpå svara, att detta icke är mycket smickrande för idkarne af jernhandteringen och jordbruket, ty det är just målsmännen för dessa, som begärt att få dessa tullar. Det vill med andra ord säga, att man förklarar för dem: ni begripa icke er handtering. Vidare sade han, att hvad exporten af trävaror beträffar, så hade utskottet förbisett denna på den grund, att handelstraktaterna utgjorde hinder, men han lemnade dervid en upplysning, som förvånade mig mycket. Han försäkrade nemligen, att tullarne icke inverkat på våra varors afsättning i Tyskland, ty de gå lika bra dit, oaktadt tullen. Men då frågar jag, hvad skola vi då med franska traktaten, ty den har ju tillkommit just för trävaruexporten? Denna traktat har således icke haft den verkan, som dermed åsyftades.

Det förundrar mig, att meningarne i dessa ämnen kunna vara så olika och att människor, som jag känner, å båda sidor, såsom aktningvärd, hederliga och rättänkande personer, verkligen kunna hafva så olika uppfattningar deraf, och icke nog härmed, utan de tillvita hvarandra förskräckliga saker såsom, jag vill icke säga, fosterlandsförräderi, men egennyttan och dylikt. Det kan icke vara någon annan orsak härtill, än att de utgå från olika uppfattningar af saken. Jag hör här de mest aktningvärda och pålitliga personer påstå, att landet är ruineradt, och andra säga, att det är i ganska hög välmåga. När de båda, såsom stöd för sina åsichter derom, åberopa landets

*Ifrågasatt
tull på oman-
len spannmål.*
(Forts.)

*Ifrågasatt
tull på omar-
len spannmål.
(Forts.)*

skulder, måtte deras olika uppfattningar härröra deraf, att den ena parten anser, att man kan låna mycket, nära nog till hela det belopp, hvartill man eger fastighet, och dock hafva goda affärer, under det att den andra parten anser, att man icke kan hafva goda affärer, om man lånar så mycket, utan i så fall måste stanna tidigare. Om jag eger fastighet för 100,000 kronor, så blir jag väl mottagen i bankerna ända tills jag belånat den för 99,999 kronor, men då börja de draga åt sig öronen, och jag blir icke längre ansedd såsom vederhäftig. Det går då såsom när jag är rik och har allting som behöfs för att se mina vänner vid mitt bord; då äro de vänliga mot mig så länge champagnekorkarne smälla, men när penningarne äro slut, då vända de mig ryggen och då står jag der. Detta system, att drifva belåningen till det yttersta vågar jag påstå har infört oss i ett ofantligt svindleri.

Jag har största delen af min tid egnat mig åt landtmannens yrke och tror mig någorlunda förstå detta. Nu säger man oss, att enda möjliga sättet att uppehålla konkurrensen är, att drifva ett intensivt jordbruk; man skall så förbättra jorden, att man i stället för att producera 7 tunnor säd per tunnland, kan producera 10 tunnor, och så underhåller man oss med förhoppningar om bättre tider, och under tiden får jag låna och låna ända till sista inteckningen, och så är det slut. Ja, säger man då, det gör ingenting att ni individer icke kunna reda er och existera. Hvad betyder det? Det blir en annan, som öfvertager er egendom och som får nytta af ert arbete, som ju på så sätt ändock blir till nytta för landet. Ja, visserligen, svarar jag, men härmed äro vi dock inne på ett sluttande plan. Förr ansågs den person, som icke kunde göra rätt för sig, för en mindre hederlig karl. Detta är nu en öfvervunnen ståndpunkt, ty kan jag nu betala 50 procent af mina skulder är jag en mycket hederlig karl och betalar jag 25 eller 10 procent, så är det äfven bra. Man är kommen så långt, att man till och med kan genom ackord upprätta sina affärer och vara lika hederlig karl ändå. Se der hvad dessa så kallade protektionister befara och äro rädda för, icke endast för individernas skull, utan att det skall gå på samma sätt med landets kommuner och för hela landet, ty det går nu åt samma håll. Det är därför bättre att i tid stämma i bäcken, innan vi lemnat ifrån oss den sista inteckningen.

Vidare hafva dessa båda partier utkämpat en strid om arbetarne. Båda anse sig vara arbetarnes vänner och båda äsyfta deras bästa. Frihandlarne anse arbetaren hafva det bra, om han får brödet billigt, och att det gör honom detsamma hvar det hemtas. Protektionisterna anse det vara bättre, om han äfven får betala litet dyrare, blott de varor han köper äro tillverkade inom landet; ty om allt hvad som vi behöfva tillverkades i utlandet och fördes hit, så vore det utländingens arbetare, som tillverkade det, men om det tillverkades här i landet, så vore det våra arbetare, som gjorde det. Äfven i denna fråga äro de båda partierna af olika meningar. Det ena säger om det andra, att det tager brödet ur munnen på arbetaren, och det senare svarar med någon annan artighet. Jag är dock fullt öfvertygad om, att på båda sidor stå personer, som äro arbetarens

vänner och sjelfve äro öfvertygade, att de hafva rätt i sina åsigter. Det är icke nog med att ropa »Herre, Herre», utan man skall också göra hans vilja. Det är icke nog att ropa »arbetare, arbetare», utan man måste i handling visa att man är arbetarens vän, och det gör man bäst om man går till våra hem och ser huru vi der behandla arbetaren. Han må sjelf vara vittne och mälsman i denna sak.

Slutligen kommer man i denna diskussion till handelsbalansen eller vinsten. Denna har jag hört mycket talas om, men det är visst svårt att få fatt på den. Jag har sökt efter den många gånger men icke lyckats. Visserligen finnes den i böckerna, men jag kan icke få fatt på den i verkligheten. Denna handelsbalans är liksom en lindansare, som går på lina och balanserar; om den faller utåt, är den utländingens, men om den faller inåt är den vår. Hvem som får den, få vi dock aldrig reda på. Jag har förgäfvets letat efter den. Kunde jag få redan på den, skulle det lugna mitt sinne i någon mån.

Vidare är det något annat, som de båda partierna alltid rida upp på, och det är de statistiska tabellerna. Min vän här bredvid på kristianstadsbänken stod der framme och läste upp en mängd statistiska uppgifter. Jag hörde på honom och hörde huru fattighjonens antal på de sista åren hade minskats. Nog är det märkvärdigt, tänkte jag, ty när jag var hemma, så var det i min kommun, som är ganska stor för öfrigt, en ofantlig mängd fattiga. Men så fick jag höra, att det der han läste upp gälde 1884. Ja, det är en sak, men nu är det 1887.

Så sade han, att de häktade kringstrykarnes antal minskats betydligt. Det må så vara, men nog är kringstrykarnes antal fortfarande stort, ty när jag var hemma gick jag ned och hörde efter i köket, der det finnes personer, som varit i min tjänst i nära 20 år, och desse svarade att det aldrig varit så många kringstrykare som i år.

De statistiska tabellerna kunna nog vara bra, blott man icke fäster för mycken lit till dem, och jag för min del litar mera på det praktiska lifvets erfarenhet. Det är med dem som med råg- och hvetemjålet. Jag och mina pigor skilja nog dessa mjölsorter, men i det allmänna lifvet, vid tullstationerna, der är det omöjligt, så vida man icke har en fullständig kemisk station att tillgå.

Slutligen skall jag vända mig till den ärade ledamoten på statsrådsbänken, som i dag yttrat sig. Han förklarade, att han såsom regeringsledamot och regeringen i sin helhet icke på några vilkor kunde vara med om ett sådant beslut, som att lägga tull på spanmål. Jag beklagar djupt, att vi icke i denna fråga hafva regeringen på vår sida, ty jag har alltid tyckt att det är underligt, att en så stor fråga skulle lösas utan regeringens biträde. Jag har frågat, om det gått så till i något annat land, och fått till svar, att det skett blott i ett enda. Jag beklagar detta förhållande mycket, men jag vill icke gå så långt, som att önska att regeringen, äfven om det strider mot dess uppfattning, skulle upptaga denna fråga. Regeringen har dock ett annat sätt att gå till väga. Om regeringen är öfvertygad, att det icke är landets vilja, att få dessa tullar, eller att de skulle vara för landet skadliga, så har den ett sätt att handla och det är

*Ifrågasatt
tull på oman-
len spanmål.*
(Forts.)

Ifrågasatt tull på omalen spannmål. att skicka hem oss och låta landet genom nya val uttala sin åsigt. Om då frihandlarnes åsigt segrar, skall jag icke sörja, utan taga det med jernmod. Hvad särskildt oss landtmän beträffar, äro vi skyldige den nuvarande regeringen stor tacksamhet, men jag kan väl icke därför frågå min åsigt i denna fråga.

(Forts.)

Jag antager, att hvarken regeringen eller någon medlem af denna kammare gerna kan hysa samma åsigt som den ledamot af Andra Kammaren, som yttrade följande ord: »Vi känna, hvilka de korporationer äro, som välja Första Kammaren. Hvad man må säga om dem, icke äro de uttryck för den allmänna meningen i landet utan för rikedom, som vill hafva mer och icke är så noga med medlen för att nå sitt mål.» Det är ju en mycket vacker orloffsedel för oss representanter! Jag hoppas, att det icke är många, som hysa den åsigten, men hyser man den, då medgifver jag, att man får, hvad Första Kammarn beträffar, ett falskt resultat, om man vidtager den af mig förordade åtgärden.

Att länge uppehålla kammaren med denna fråga tjenar nog icke mycket till, och jag skall därför nu endast tala litet om mig sjelf. Det kom för några dagar sedan en vän till mig och räckte mig en tidning, en bland de mest liberala. Der fann jag mitt namn nämndt samt en för mig ganska fördelaktig artikel. Den sade att jag vore liberal, men beklagade endast, att jag kommit in i det protektionistiska lägret och uppmanade mig att gå ut ur den tränga stugan. Jag är tacksam för det rådet, men jag finner mig bättre i den tränga stugan, än i ett slott eller egendom, som är öfverintecknad.

Af detta skäl, och då jag tror, att protektionisterna äro fosterlandsvänner och det är deras bestämda uppfattning, att man genom skyddstullsystemet verkliga skyddar fäderneslandet, dess näringar och dess invånare, och då jag anser, att ställningen för närvarande är sådan i Europa och hela den öfriga världen, att man måste, om än motvilligt, hylla sig till detta system, så vågar jag anhålla om proposition å bifall till utskottets förslag.

Herr Nyström: Då jag deltagit i bevillningsutskottets betänkande, anser jag mig vara både berättigad och skyldig att också svara på de anfall, som deremot gjorts.

Det förundrar mig icke, att de, som varit med om frihandels införande i landet och som i omkring 30 år hyllat dennas teorier, skola med en stark ihärdighet söka försvara detta system. Det förundrar mig icke heller, att vissa orter inom riket med synnerlig värma och skärpa hafva förehållit sina representanter, att de skola ifrigt motsätta sig en systemförändring. Det finnes orter, såsom Göteborg, Sundsvall och Stockholm, hvilka hafva en synnerligen stor import. Det är nemligen så, att i detta afseende Göteborg kommer främst, Sundsvall dernäst och sedan Stockholm. Denna import är naturligtvis mycket fördelaktig för de orterna, och således måste deras representanter i viss mån yrka på en fortfarande frihandel.

Jag representerar i första hand ett aflägsat län i riket. Jag skulle också kunna säga, att jag kunde böra vara motståndare mot tullarne, om endast nuvarande ortintresse och icke de framtida öfver-

vägande olägenheterna tagas i beräkning. Men här, mina herrar, gäller det icke att strida för någon orts särskilda intresse, icke heller för individernas enskilda fördel. Det gäller att se till, om man har så stäldt för riket, som man skulle vilja hafva det stäldt för sin kommun eller för sig sjelf och sin familj. Det gäller att se till, att det icke går baklänges för riket i ekonomiskt hänseende, att icke Sverige blir, snart sagdt, såldt till utländingen, att icke utländingen skall besitta Sverige i första hand, och svenskarne först dernäst. Det gäller en stor sak, som verkligen förtjenar flera dagars allvarligt begrundande, innan beslut fattas.

*Ifrågasatt
tull på om-
len spannmål.
(Forts.)*

Jag har ingenting emot, att frihandlarna hålla skarpt på sitt system, men jag vill också hafva rättighet att för min del hålla skarpt på den åsigten, att här fordras en systemförändring. Under de sex år, som jag suttit i bevillningsutskottet såsom suppleant och afhört samt äfven ibland deltagit i dess öfverläggningar, har jag noga begrundat båda sidorna af frågan. Jag var ingen protektionist, åtminstone icke annat än i moderat form, när jag inträdde i Riksdagen. Jag har, utan att tänka på min orts vinning eller mina egna fördelar, sökt att skåda saken från båda sidor. Jag kan säga fullt ut, att jag har ojäfvigt betraktat denna sak. Men öfvervägande allt, som både i bevillningsutskottet och i kammaren äfvensom i tidningarna blifvit anfördt för och mot, har jag ändå mest komma till den åsigten, att öfvervägande skäl tala för den ifrågasatta systemförändringen.

Jag har redan vid senaste riksdag, då jag första gången helt kort yttrade mig i frågan, uttalat, att jag hyllar det nya systemet. Jag visste då icke, att jag hade ens 10 personer i det aflägsna län, jag representerar, som voro på min sida, men, mina herrar, det har dock så blifvit, och förhållandet har så till vida förändrat sig på de senare åren och i synnerhet under det sista, att i Luleå stad med något öfver 3,000 invånare hafva en stor mängd tjensteinän samt de flesta och förnämsta handlande och handtverkare, till ett antal af mer än 60 underskrifvit en petition om att rikets väl kräfver att skyddstullar införas ej blott för industri- utan äfven för jordsbruksalster. Äfven i de öfriga delarne af länet hafva många framstående personer uttalat sig för tullskyddets införande. Så bevistade jag ett möte, der omkring 70 hemmansegare och lika många arbetare voro samlade, och der alla hemmansegarne med undantag endast af 4, påyrkade ifrigt tullskydd, men der vid voteringen arbetarne kommo till de senare, och lika många blefvo på hvarje sida. Jag har vidare kännedom om, att i flera andra kommuner inom Norrbottens län man har uttalat sig för tullskydd vid möten, som hållits efter allmänna kommunalstämmor, och slutligen hafva, såsom genom petitioner är styrkt, af Norrbottens 29 landstingsmän, 22 eller mera än tre fjerdedelar af hela landstinget, uttalat sin önskan om tullskydd. Jag står således icke ensam från de nordliga bygderna, då jag uttalar den åsigten att tullskydd bör införas, utan jag är nästan förvissad, att äfven i detta aflägsna län är protektionismen öfvervägande bland dem, som tänka allvarligt på saken och kunna begripa den.

Ifrågasatt tull på omlägen spannmål.

(Forts.)

Att arbetarne der, såsom annorstädes, uppträda och ropa blott på billigt bröd, utan afseende på, om de mista eller få ringa sysselsättning och inkomst och få ingenting att köpa för, det är ingenting att förundra sig öfver efter de agitationer, som egt rum.

De skäl, som jag, för min del, egentligen fäst mig vid för den i fråga varande systemförändringen äro följande: Först och främst vårt lands läge i förhållande till andra länder. Sverige ligger ju, som bekant, i en aflägsen vrå af Europa, det har svårt att skaffa sig kapital utan hög ränta, det har en hård natur, det har svårt att täfla med de närmare rörelsens centrum belägna länderna. Sverige kan således icke konkurrera med dessa länder, som dessutom hafva uppdrifvit sin industri och sitt jordbruk till en jemförelsevis hög ståndpunkt. Endast för denna orsak är en systemförändring nödig.

Det har blifvit invändt, att någon fullständig utredning för att komma till de af utskottet föreslagna tullarna icke blifvit avvägbragt. Ja, det kan jag väl icke tro, att någon nu skulle fästa sig vid och påyrka en ytterligare utredning, ty både vid föregående riksdag och vid denna samt i pressen och i öfrigt har denna fråga blifvit så fullständigt utredd och utförd, att ingen nu skulle vilja läsa ens 10 sidor ytterligare för att sätta sig in i saken vidare, för dess bedömande. Således anser jag denna anmärkning vara alldeles utan värde.

En annan sak, som jag fäst mig vid, är att andra länder, större och mäktigare, hafva infört tullar. Hafva icke också der män funnits, som skärskådat saken från båda sidor, och hafva de icke slutligen kommit till den åsigt att tullar voro nödiga? Har man i dessa länder påyrkat upphäfvande af dessa tullar? Jag har icke hört något sådant. Vi kunna icke längre spjerna emot, det är omöjligt, vi kunna icke hålla öppna dörrar för det utländska öfverflödet både af lyxartiklar och lifsförnödenheter. Sveriges befolkning måste försöka uppdrifva sina näringar så, att den så litet som möjligt behöfver anlita utländsk hjälp.

Jag kommer nu till statistiken om den så kallade underbalansen. Jag hade nästan fäst mig vid denna, som om den hade varit något tillförlitligt att bygga på, men beklagligt nog vill den, som står i ansvar för dess utgifvande betydligt reducera densammans tillförlitlighet åtminstone hvad *utførseln* beträffar. Inførselstatistiken skall deremot vara tenligen riktig.

Nu är förhållandet efter denna statistik emellertid att Sverige hade 3 millioner öfver i handelsbalans årligen från 1829 till 1856. Sedan började dessa 3 millioner att minskas, så blef det underbalans och redan vid 1884 års slut hade den stigit så, att underbalansen i medeltal uppgått till nära 30 millioner om året, eller sammanlagdt mer än 800 millioner kronor och, märk väl mine herrar, för år 1885 uppgick den till 94 millioner. Vår *utførsel* var då icke större än något öfver 246 millioner kronor, under det att vår *import* uppgick till omkring 340. När nu här till lägges, att skogskapitalet, från hvilket vi hafva en afkastning, som ingår i exporten med omkring 100 millioner kronor, förminskats så betydligt, att jag uppskattar den årliga minskningen till minst

20 millioner kronor, så är det i högsta grad betänkligt, att man således skall hafva omkring 114 millioner kronor i underbalans hvarje år. Huru skall det gå på det sättet till slut? Såsom jag nyss nämnde, hade vi under de föregående 20—30 åren, ett öfverskott, men nu går det allt jemt bakåt. Vi hafva ju derigenom flyttat $\frac{1}{3}$ af hvad som kunde till största delen tillverkas och åstadkommas inom landet, till utlandet. Vi sysselsätta den utländska arbetaren, men låta brist på arbete uppkomma inom landet. Deraf kommer denna bristande sysselsättning för folket inom landet. Återbördä vi, som sig bör, detta arbete och flytta det genom tullar på svensk botten, så skall folket hafva full sysselsättning och lif och rörelse uppstå i både industri och jordbruk.

Att skogskapitalet har minskats, vill jag söka bevisa med uppgifter ur den norrländska skogskomiténs beräkningar. Jag hade äran deltaga i denna komité, och efter resor inom norrländska länen under 2 års tid i sällskap med två af statens skickligaste skogsinspektörer samt efter räkning och fällning af flere hundra träd i och för återväxtens beräkning, kommo vi till den åsigt och uttalade den enhälligt i vårt betänkande, att redan då utgjorde öfverafverkningen 2,760,000 träd, d. v. s. så mycket afverkades utöfver hvad skogen ansågs kunna fåla med framtida bestånd. Nu är ju allmänt känt, att trävarurörelsen sedermera stigit så, att man kan antaga, att denna öfverafverkning kanske fördubblats under de senare åren, och numera uppgår till minst 5 millioner träd om året. Detta endast för isynnerhet södra Norrland.

Om man nu vill uppskatta denna öfverafverkning till endast 2 kronor per träd, så utgör det ett belopp af 10 millioner kronor, hvarmed skogskapitalet i Norrland årligen minskas. Läger jag dertill hvad som från öfriga Sverige antagligen öfverafverkas, så kan jag med trygghet antaga, att det belopp, 20 millioner kronor, jag nyss nämnde, knappast förslår. Den öfverdrifna skogsafverkning, som nu i så hög grad eger rum, i synnerhet i södra Norrland, och som gjort, att jordbruket der nedgått högst betydligt i förhållande till antalet invånare emot hvad det är i det nordligaste länet måste ju leda till den åsigten, att, om den öfverdrifna skogsafverkningen fortfar, så blir det på skogskapitalets bekostnad och med jordbrukets tillbakagång. Det skulle vara mycket olyckligt om den nu pågående stora försäljningen af virke för 100 millioner kronor skulle afstanna allenast för ett eller ett par år. Handelsbalansen skulle då blifva 200 millioner kronor i stället för att den nu är 100. Jag undrar hvad herrarne då skulle säga? Hvad skulle de då betalas med, alla dessa artiklar, som befolkningen nu tager in i landet och, som den icke vill undvara?

En talare förebragte i går en ganska god utredning för att visa, att konsumenterna komma icke att drabbas af tullen. Vål vore om så blefve förhållandet, men äfven, om så ej inträffar, tror jag tullen ej bör vara så afskräckande. Jag har gjort en ungefärlig beräkning på hvad som skulle belöpa sig på det nordligaste länet. Det är icke värre än att man får betala cirka 2 kronor tunnan för ungefär 40,000 tunnor spannmål, som torde i medeltal årligen erfordras, inberäknadt

*Ifrågasatt
tull på oman-
ten spannmål.*
(Forts.)

*Ifrågasatt
tull på om-
ten spannmål.*

(Forts.)

10,000 tunnor årligen för i medeltal hvar tionde eller femte år återkommande missväxt. Den ifrågasatta spannmålstullen skulle sålunda komma att drabba detta län med 80,000 kronor. Får man så nedsättning i kaffetullen och andra finanstullar, så kommer detta län, äfven om man der mot förmodan måste betala fulla tullen, knappast att drabbas af mer än 50,000 kronor, eller i medeltal 50 eller 60 öre för hvarje person. Hvad har man då för anledning att klaga så förfärligt öfver åsättandet af denna tull! Har någonsin de norra orternas befolkning klagat, om spannmålen kostat 12 eller 14 kronor tunnans. Var det sämre för arbetaren då än nu? Nej, aldrig har det betydtt något, endast full sysselsättning funnits, och ännu i dag är jag säker på, att om icke den arbetande befolkningen uppeggades af tidningarne att ropa på bröd för snart sagdt ingenting, eller för vida billigare pris än vanliga produktionskostnaden, skulle aldrig detta lands befolkning hafva fäst så stor vikt vid dessa tullars införande, som man nu låter påskina. Jag har från barndomen tillhört och sedermera haft mycken beröring med den arbetande klassen samt känner mycket väl arbetarnes ställning, och jag tror det vara till deras liksom andras sanna fördel, om tullarna införas och full sysselsättning och aflöning beredas, i stället för något billigare förnödenheter, men ringa eller ingen sysselsättning och aflöning. Jag säger detta, emedan det är lätt att fatta, att det är vida bättre att betala den ifrågasatta tullen, än att, hvilket blir följd, åtnöjas med en nedsättning af endast 25 öre på hvarje dags aflöning.

Detta har nu varit de åsikter, som jag egentligen haft för att kunna besluta mig för detta nya systems införande.

Utskottets betänkande har, såsom det var att vänta, blifvit anfallet från alla möjliga håll. Många hafva besvarat de anmärkningar, som gjorts, och jag skall icke upptaga tiden för det ändamålet annat än i några få afseenden. Särskildt vill jag fästa mig vid, hvad en talare i går framhöll, nemligen att om tull infördes, så skulle mycken smuggling uppstå. Till bevis derpå åberopade han de så mycket omtalade falska smörproduktionsbevisen från Haparandatrakten. Men det är stor skilnad mellan förhållandet då, när det skedde, och det tilltänkta. Då hade man en tull på smör af ända till 4 kronor för pundet. Det var ingen måtta i denna tull och derföre uppkommo olagligheter. Det skall antagligen icke komma så mycket i fråga för den tull, som icke utgör mer än 1 krona 29 öre pundet, hvilken man nu vill införa. Sannolikt är folket i dessa nordliga trakter lika laglydigt, som på andra orter i landet, och skulle så icke vara förhållandet, så tinge man väl använda litet mindre lam tillsyn, än som för närvarande existerar vid införandet af till exempel rysk tobak.

Det har af flere talare framhållits hurusom protektionismens införande skulle vara nästan detsamma, som införande af socialism i stort. Jag kan icke förstå, att det skulle kunna hafva en sådan verkan, och jag kan icke tro annat, än att denna röda tråd, som går igenom frihandelspressen och antydts i snart sagdt hvarje frihandlares yttrande, är utan allt skäl. Aro icke Sveriges arbetare svenske män, födde och uppfostrade i Sverige? Skola de då icke

vilja bidraga till räddande af Sveriges ekonomiska ställning? Ty, *Ifrågasatt tull på om-*
om räddning är det här fråga; Sverige kommer att göra bankrutt, *len spanmål.*
om det får gå såsom hittills. Jag har deltagit något i bankrörelse
under närmare 30 års tid, och jag har funnit huru beklagligt för-
hållandena hafva förändrat sig på den senare tiden, huru skuldsätt-
ningen har stigit, huru svårt det nu är för folket att betala sina
årsafgifter till hypoteksföreningarne, huru svårt det är för nästan
alla handlande, af hvilka en stor mängd i vissa orter ramlat, och
huru illa det är med utborgningarne af ibland annat dessa lyx- och
öfverflödsartiklar, som mycket väl kunde undvaras eller åtminstone
åstadkommas inom Sverige, men som nu tagas från utlandet. Skola
vi icke göra något för att söka hämma detta raseri? Är det icke
så att den enskilde bör söka inskränka utgifterna och rädda sig
från ekonomisk undergång, om han vid årsräkningens uppgörande
finner underbalans eller att inkomsterna understigit utgifterna med
t. ex. en tredjedel? Förestå vi en kommun, så går det icke heller
an att skuldsätta denna till en tredjedel mer, än man kan betala.
Likaså är det väl också med landet. Icke kunna vi väl låta Sverige
skuldsätta sig så, eller taga in från utlandet så mycket, att det icke
går ihop, att landet skuldsätter sig med en tredjedel mer, än det
kan betala, eller med omkring etthundrade millioner kronor årligen.

Denna föreslagna tull af 2 kronor hafva åtskilliga anmärkt
skulle vara alldeles otillräcklig för att verka till någon fördel för
jordbruket. Jag tror icke, att den är så otillräcklig. Utom det, att
den höjer varans värde, så ingifver den ock förhoppning, att jord-
bruket skall bättre kunna bära sig, än som förut varit förhållandet.
Denna tull skall ingifva sjelfva den jordbrukande befolkningen den
tanken, att söka behålla hos sig sina söner och drängar för jordens
brukande, så att de icke behöfva begifva sig till städerna och der
tränga ut och taga bort arbetet och inkomsten för stadsarbetarne.
Denna tull skall ock bidraga dertill, att våra unge män, som
behöfvas för vårt jordbruk och försvar, icke behöfva begifva
sig till Amerika eller andra länder. Denna tull skall ock väcka
bättre tankar hos alla, att söka reda och utveckla sig och taga af
vårt jordbruk och vår industri allt hvad de kunna. Låtom oss nu
gå den vägen, och jag tror, att vi skulle kunna lyckas att bättre
än nu ordna Sveriges ekonomiska förhållanden.

Ett ord vill jag tillägga i anledning af ett yttrande från leda-
moten på statsrådsbänken. Så vidt jag fattade honom rätt, så sade
han, att de föreslagna tullarne, fastän de af en reservant blifvit be-
räknade till 9 å 10 millioner kronor, skulle icke inbringa så mycket
att kaffetullen kunde nedsättas med 2 millioner kronor. Detta tog
jag fasta på, emedan ju i sådant fall tullen ej skulle drabba ar-
betarne mera än förmånen af kaffetullens nedsättning.

Jag skall icke längre upptaga kammarens tid, men det ber
jag, att herrarne, de som höra till mitt parti, ville stå såsom en
man vid frågans afgörande, och de åter, som icke kunna ändra sig,
att de ville, om framgången stannar på den protektionistiska sidan,

Ifrågasatt också bidraga att verka för att detta nya system måtte blifva så
tull på om- utfördt, att det länder till fäderneslandets bästa.
len spanmål. Jag yrkar bifall till bevillningsutskottets förslag.
(Forts.)

Som tiden var temligen långt framskriden och ännu femton af kammarens ledamöter funnos antecknade för att yttra sig i föreliggande fråga, uppsköts den fortsatta behandlingen rörande bevillningsutskottets betänkande n:o 1 till morgondagen.

På framställning af herr grefven och talmannen beslöts, att bland utskottsbetänkandena på föredragningslistan till nästa sammanträde skulle sättas främst statsutskottets utlåtande n:o 18 och sist de utlåtanden, som denna dag bordlagts för andra gången.

Kammaren åtskildes kl. 9,54 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.
